

УДК 81'23 : 159'923'2

**Psycholinguistic features of determining the formation level of
personality's narrative competence**

**Психолінгвістичні особливості визначення рівня сформованості
наративної компетентності особистості**

Natalia Chepeleva

The full member of the NAES of Ukraine, Doctor of Psychological Sciences,
Professor, Deputy Director of Research Work

Наталія Василівна Чепелєва

Дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор,
заступник директора з науково-дослідної роботи

E-mail: chepelevan@gmail.com

ORCID iD 0000-0002-2085-4148

*G.S. Kostiyk Institute of Psychology
of the NAES of Ukraine*

2, Pankivska str., Kyiv, 01033

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

Паньківська, 2, Київ, 01033

Maryna Smulson

The full member of the NAES of Ukraine, Doctor of Psychological Sciences,
Professor, Chief Researcher of Laboratory of Cognitive Psychology

Марина Лазарівна Смульсон

Дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, головний
науковий співробітник лабораторії когнітивної психології

E-mail: smulson@ukr.net

ORCID iD 0000-0002-9563-3390

*G.S. Kostiyk Institute of Psychology
of the NAES of Ukraine*

2, Pankivska str., Kyiv, 01033

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

Паньківська, 2, Київ, 01033

Svitlana Rudnytska

Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of Laboratory of Cognitive Psychology

Світлана Юріївна Рудницька

Доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії когнітивної психології

E-mail: rudnsvit@gmail.com

ORCID iD 0000-0002-0141-6337

*G.S. Kostiyk Institute of Psychology
of the NAES of Ukraine*

2, Pankivska str., Kyiv, 01033

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

Паньківська, 2, Київ, 01033

Kyrylo Hutsol

PhD in Psychology, Research Officer of Laboratory of Cognitive Psychology

Кирило Віталійович Гуцол

PhD з психології, науковий співробітник лабораторії когнітивної психології

E-mail: kvgutsol@gmail.com

ORCID iD 0000-0002-2820-2590

*G.S. Kostiyk Institute of Psychology
of the NAES of Ukraine*

2, Pankivska str., Kyiv, 01033

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

Паньківська, 2, Київ, 01033

Abstract

The purpose of the article is to develop psycholinguistic tools for diagnosing the level of formation of narrative competence of personality as an important prerequisite for its development.

Research methods. The study uses a set of author's methods: (a) modeling as a method of constructing and analyzing of a structural model of narrative competence of personality; (b) psycholinguistic methods of determining the level of formation of narrative competence of personality; (c) methods of mathematical statistics; (d) expert evaluation.

Results. The structural model of narrative competence as a dynamic configuration of pre-semantic, semantic and meta-semantic levels of understanding and generation of narrative expressions by personality is developed and characterized; this model in turn became a basis for developing psycholinguistic diagnostic tools. The author proposed a method for determining formation levels of narrative competence of personality, which involves selection of texts meeting certain criteria for processing; development of diagnostic tasks for these texts; algorithm for determining a certain formation level of narrative competence of respondents depending on their results of proposed tasks. According to the results of diagnostics, three main and two transitional levels of narrative competence of respondents have been identified. The algorithm for determining of these levels is presented in the form of a structural diagnostic procedure, the validity of which is confirmed by correlations with expert evaluation.

Conclusions. The proposed methods are defined as effective tools for diagnosing the level of formation of narrative competence of personality. The main advantage of these methods is the possibility of its application for diagnosing of respondents based on their processing of fiction texts without restrictions for the language they speak.

Keywords: personality, narrative, narrative competence, criteria of formation of narrative competence, pre-semantic, semantic, meta-semantic levels of formation of narrative competence.

Анотація

Мета статті – розробити психолінгвістичний інструментарій діагностики рівня сформованості наративної компетентності особистості як важливої передумови її розвитку.

Методи дослідження. У дослідженні застосовано комплекс авторських методів: (а) моделювання як метод побудови й аналізу структурної моделі наративної компетентності особистості; (б) психолінгвістична методика визначення рівня сформованості наративної компетентності особистості; (в) методи математичної статистики; (г) експертне оцінювання.

Результати. Розроблено і схарактеризовано структурну модель наративної компетентності як динамічної конфігурації передсмыслового, смыслового та метасмыслового рівнів розуміння та породження наративних висловлювань особистістю, що стала підґрунтям для розробки психолінгвістичного діагностичного інструментарію. Запропонована методика визначення рівнів сформованості наративної компетентності особистості передбачає: підбір текстів для опрацювання, що відповідають визначеним критеріям; розроблення діагностичних завдань до цих текстів; алгоритм визначення в респондентів певного рівня сформованості наративної компетентності залежно від результатів виконання ними запропонованих завдань. За результатами діагностики в респондентів було виокремлено три основних та два перехідних рівня сформованості наративної компетентності. Алгоритм визначення зазначених рівнів представлено у вигляді діагностичної процедури, валідність якої підтверджено кореляційними зв'язками з експертним оцінюванням.

Висновки. Запропоновану методику визначено ефективним інструментарієм діагностики рівня сформованості наративної компетентності особистості. Основною її перевагою є можливість застосування для діагностики респондентів на основі опрацювання ними текстів художньої літератури без обмежень щодо мови, якою вони володіють.

Ключові слова: особистість, наратив, наративна компетентність,

критерії сформованості наративної компетентності, передсмысловий, смисловий, метасмысловий рівні сформованості наративної компетентності.

Вступ

Травмівні події, що сталися останнім часом в Україні, насамперед, пов'язані з пандемією COVID-19 та повномасштабною війною Росії проти нашої Держави, зумовили колективну психотравматизацію суспільства, появу деструктивних емоційних станів, розлади соціальної адаптації, значні виклики ментальному здоров'ю громадян тощо. Більшість українців опинилися у незвичних соціальних та психологічних умовах, що зумовило необхідність швидкої трансформації як соціального, так й особистісного досвіду, що є необхідною умовою подолання негативних психоемоційних та соціальних наслідків ситуації, що склалася. На наш погляд, конструювання нового досвіду, особливо в травмівній ситуації невизначеності є одним із вагомих чинників подолання негативних викликів ментальному здоров'ю українців.

Конструювання досвіду, а значить й ідентичності особистості, відбувається на основі культурних моделей – прочитаних текстів, оповідей інших людей, образів, поданих у засобах масової інформації тощо. Інакше кажучи, наративи постають могутнім соціокультурним засобом сприймання, інтерпретації та категоризації себе та навколишнього, а отже й створення відповідних особистісних та соціальних конструкцій (L. Newitt, P. Worth & M. Smith, 2019; E. Reese, C.A. Haden, L. Baker-Ward, P. Bauer, R. Fivush & P.A. Ornstein, 2011).

Надзвичайну роль наративна компетентність відіграє в професійному середовищі «людина-людина», представники якого постійно перебувають у контакті з людьми, різними за віком, фахом, соціальним статусом, культурними та психологічними особливостями. Забезпечуючи комунікативну ефективність людини в широкому розумінні, наративна компетентність стає засадничою для фахівців соціономічних професій: педагогів, психологів, медичних працівників тощо. Зокрема, здатність

реагувати мовленнєвими засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ постає однією з ключових компетентностей Нової української школи, необхідних особистості для успішної самореалізації в суспільстві. Як надзвичайно важливий ресурс продуктивного перебігу діалогічних комунікативних процесів у психотерапевтичній взаємодії наративна компетентність має принципове значення для ефективності психотерапевтичних практик. Проблема діагностики і розвитку наративної компетентності лікарів та медичного персоналу набуває принципове значення і спонукає до її термінового розв'язання в умовах спалаху пандемії COVID-19 та в контексті підвищення ефективності надання медичних послуг у цілому.

Крім того, через принципове ускладнення комунікативних процесів під час російського військового вторгнення в Україну проблема наративної компетентності особистості, шляхів її діагностики та розвитку потребує нагального розв'язання в різних сферах життєдіяльності людини.

Теоретичними засадами комплексного вивчення наративної компетентності особистості є: психолінгвістичні концепції (Л.В. Засекіної, 2016; Л.О. Калмикова, 2018; О.М. Корніяка, 2018; Н.В. Харченко, 2019); положення наративної психології (J. Baddeley & J.A. Singer, 2007; J. Brockmeier & D. Carbaugh, 2001; K.C. McLean, M. Syed, M. Pasupathi, J.M. Adler, W.L. Dunlop, D. Drustrup, R. Fivush, M.E. Graci, J.P. Lilgendahl, J. Lodi-Smith, D.P. McAdams & T.P. McCoy, 2020; Н.В. Чепелева, С.Ю. Рудницька, 2019); концепції розуміння наративної компетентності особистості (E. Ochs, L. Capps, 2001, Н. К. Ulatowska, B. Reyes, T. O. Santos, D. Garst, J. Vernon, J. McArthur, 2013; К.В. Гуцол, 2020).

Результати системного огляду зарубіжних та вітчизняних наукових джерел засвідчують, що основна частина досліджень наративної компетентності стосується проблем її розвитку в представників медичних професій (Л.В. Засекіна, 2016; Н. К. Ulatowska, B. Reyes, T.O. Santos, D. Garst, J. Vernon, J. McArthur, 2013); проблем формування наративної компетентності

в межах лінгвістичних досліджень (О.О. Дмитрієва, 2015); особливостей її розвитку в умовах навчання іншомовної комунікації (А.В. Конишева, 2014).

Проте, незважаючи на соціальну значимість та актуальність зазначеної проблеми, діагностичні методи визначення рівня сформованості наративної компетентності особистості в психолінгвістиці дотепер залишаються нерозробленими, що становить перешкоди розробці та втіленню наративних практик і технологій у різні сфери життєдіяльності людини за умов невизначеності, ризиків, соціальної напруги в сучасному суспільстві.

Мета статті – розробити психолінгвістичний інструментарій діагностики рівня сформованості наративної компетентності особистості як важливої передумови її особистісного та соціокультурного розвитку.

Основні завдання дослідження:

- розробити модель розвитку наративної компетентності особистості, що включає критерії та рівні її сформованості;
- визначити вимоги до відбору наративного матеріалу для опрацювання респондентами;
- розробити діагностичні завдання до обраних текстів наративів з урахуванням критеріїв сформованості наративної компетентності та алгоритм визначення в особистості певного рівня її сформованості;
- довести валідність запропонованого психолінгвістичного інструментарію методом експертної оцінки.

Методи і методики дослідження

Вивчення наративної компетентності ґрунтується на міждисциплінарних можливостях сучасної психології. Як загально-методологічна база дослідження застосовується герменевтичний підхід, вихідними положеннями якого є універсальність мовних структур та розуміння тексту як процесу інтерпретації особистого та соціокультурного досвіду (Т. Habermas & S. Bluck, 2000; J. Baddeley & J.A. Singer, 2007; Н.В. Чепелева, С.Ю. Рудницька, 2019).

Для досягнення мети і вирішення поставлених завдань було розроблено програму дослідження, реалізація якої передбачала застосування комплексу методів:

– моделювання як метод побудови й аналізу структурної моделі наративної компетентності, що стала підґрунтям для розробки діагностичного інструментарію сформованості рівнів зазначеної компетентності;

– психолінгвістична методика визначення рівня сформованості наративної компетентності особистості, валідність якої підтверджено кореляційними зв'язками з експертним оцінюванням;

– методи математичної статистики: процедуру визначення рівнів сформованості наративної компетентності особистості розроблено у вигляді структурної математичної моделі, валідність якої підтверджено кореляційними зв'язками (за ранговим коефіцієнтом Спірмена) з експертним оцінюванням.

Основною перевагою запропонованого психолінгвістичного інструментарію визначення рівня сформованості наративної компетентності особистості як динамічної конфігурації передсмыслового (значеннєвого), смислового та метасмыслового розуміння та породження наративних висловлювань є відсутність у сучасному психолінгвістичному дискурсі відповідних методичних напрацювань, а також можливість його застосування для діагностики респондентів на основі опрацювання ними текстів художньої літератури без обмежень щодо мови, якою вони володіють.

Дотримання етичних стандартів. У процесі експерименту було отримано принципову згоду респондентів на добровільну участь у запропонованому дослідженні; дотримано низки етичних принципів: гуманізму (поваги до гідності кожної людини, довіри, автономії, толерантності, конфіденційності), оптимізму та патріотизму.

Результати і дискусії

Вибору методів емпіричного дослідження передувало проведення комплексного аналізу наукових джерел, за результатами якого наративну

компетентність визначено як здатність особистості ідентифікувати та інтерпретувати наративні висловлювання Іншого, тобто, виявляти наративи в соціокультурних та особистих дискурсах і породжувати на їхній основі власні наративні конструкти. Спираючись на модель «правильно структурованої історії» Т. Габермаса та С. Блак (Т. Habermas & S. Bluck, 2000), визначимо основні вміння, якими повинна володіти особистість із сформованою наративною компетентністю: вміння вибудувати події у хронологічній послідовності; вміння включити в особисту історію шаблони культурно-типових життєвих сценаріїв; вміння відобразити в історії причинно-наслідкові взаємозв'язки подій життя та патерни «мета – засіб»; вміння організувати історії навколо головної «теми», цінності або життєвого принципу ілюстрацією до якого й буде конкретний життєопис.

Вказані вище вміння й забезпечують розвиток наративної компетентності особистості, яка структурується відповідно до трьох рівнів – пересемантичного, семантичного та метасемантичного, що співвідносяться із значеннєвим та семантичним рівнями розуміння тексту (К.В. Гуцол, 2020). Таке співвідношення є доцільним, зважаючи на нашу концепцію породження наративів на основі розуміння та інтерпретації людиною власного життєвого досвіду (Н.В. Чепелева, 2017).

Основною характеристикою передсемантичного рівня є відновлення змісту, закладеного в текст його автором. Основними механізмами цього процесу є когнітивні операції розуміння (Н.В. Чепелева, 2017). До критеріальних ознак сформованості наративної компетентності особистості на цьому рівні можна віднести вміння виділяти окремі текстові елементи, складові частини тексту наративу, виокремлювати певні ситуації, що експлікуються в текстових висловленнях, вміння встановлювати хронологічну послідовність подій, а також, спираючись на соціокультурні зразки формулювати типові причинно-наслідкові зв'язки. Емпіричними показниками такої сформованості можуть виступати переказ змісту наративу, складання його плану, постановка запитань до змісту самого тексту тощо.

На смисловому рівні відбувається процес трансформації змісту тексту нарративу в іншу знаково-сміслову систему, тобто переосмислення його особистістю. У випадку смислового розуміння, яке досягається в результаті діалогічної взаємодії з текстом, основним критерієм є синтез, породження нового смислу, що базується на «смісловій основі» вихідного повідомлення. У цьому випадку можна говорити про перехід особистості на надситуативний етап сформованості нарративної компетентності, який містить смисловий та метасмісловий рівні. Серед критеріальних ознак сформованості нарративної компетентності особистості на смисловому рівні доцільно віднести вміння визначати в тексті нарративу його тему (предмет, сутність), формулювати основну думку (ідею), виділяти проблему, до розв'язання якої прагне автор, висувати власні припущення щодо подальшого розвитку змісту тексту нарративу, ставити запитання до автора (питання-здивування, питання-роздуми, питання-заперечення тощо).

Третім рівнем сформованості є метасмісловий рівень, на якому здійснюється рефлексія підстав інтерпретаційних процесів, що відбуваються на попередньому, смисловому рівні. Механізмами, що забезпечують регуляцію процесуальних та результативних аспектів інтерпретативної активності суб'єкта, постають метакогніції. Згідно концепції М.Л. Смульсон, серед метакогнітивних процесів провідними є: інтелектуальне ініціювання – здатність особистості до самостійної постановки задач; стратегічність – адекватність усіх виборів у процесі аналізу виокремленої проблеми; рефлексія як підґрунтя розвитку і зміни ментальної моделі світу; децентрація як здатність особистості подивитися на проблему з точки зору Іншого (М.Л. Смульсон, 2003).

У разі продуктивності інтерпретаційних процесів відбувається ціннісно-смістова інтеграція досвіду особистості, у результаті якої формується якісно новий особистісний текст. До критеріальних ознак сформованості нарративної компетентності особистості на цьому рівні вважаємо за доцільне віднести вміння індивіда припускати, що саме спонукало автора до створення певного

наративу, та вміння йому відповідати, виходячи з цього припущення, рефлексувати підстави власних інтерпретаційних процесів, прогнозувати ефект (наслідки) від знайомства з певним наративом, аналізувати труднощі, що виникають при розумінні тексту наративу.

Визначені рівні розвитку наративної компетентності співвідносяться з основними вимірами дискурсивного самопроекування особистості: «плагіатором», «читачем» та «автором» (Н.В. Чепелева, С.Ю. Рудницька, 2019). Отже, можна узагальнити, що процес опанування наративної компетентності передбачає розвиток таких особистісних здатностей: тематичної організації власного досвіду шляхом створення «Я-висловлювань»; просторово-часової та причинно-наслідкової структуралізації подій та визначення способів детермінації досвіду через побудову наративів та автонаративів; ціннісно-сислової інтеграції життєвого досвіду та його консолідації з особистісним досвідом шляхом виділення головної лінії (лейтмотиву) власного життєвого твору, яка закарбовує смислову систему особистості, що забезпечує смислову регуляцію життєздійснень особистості.

Характеристика методики дослідження

Розробленню методичного інструментарію дослідження передувало відбір наративного матеріалу для опрацювання досліджуваними. При цьому ми спиралися на теоретичні положення про «відкритість» тексту (У. Есо, 1984), концепцію про діалогічність (М.М. Бахтин, 1975) та концепцію про структурно-сислову організацію тексту як чинника його розуміння (Н.В. Чепелева, 2017).

Для експериментального визначення рівня сформованості наративної компетентності особистості респондентам для ознайомлення та опрацювання було запропоновано 6 текстів-наративів: уривок з роману Али Рогашко «Сни з колодязя», оповідання Пола Вілларда «Старий телефон», уривок з роману Макса Кідрука «Жорстоке Небо», оповідання Горге Букая «Шукач», уривок з повісті Валерія Бурлакова «Життя P.S.», уривок з оповідання Сергія Жадана «Матвій».

Респонденти мали обрати за довільною ознакою будь-які три тексти та виконати 14 завдань до кожного з них, завдання було розроблено з урахуванням вищенаведених критеріїв сформованості наративної компетентності особистості на кожному з трьох рівнів: передсмісловому, смислового, метасмісловому. Для проведення емпіричного дослідження було сформовано вибірку з 150 респондентів віком від 18 до 57 років, що належать до соціономічних професій. Результати виконання кожного із запропонованих завдань за трьома текстами оцінюються за трибальною шкалою: за кожен відповідь нараховується від «0» до «2» балів, виходячи із зазначених критеріїв (К.В. Гуцол, 2020).

Процедура попереднього визначення рівнів сформованості наративної компетентності в респондентів за результатами виконання завдань до трьох текстів

1. *Визначення респондентів, що мають передсмісловий рівень сформованості наративної компетентності.* Підраховується сума балів, отриманих за відповіді до завдань 1, 2, 3 за трьома текстами, обраними респондентами (К.В. Гуцол, 2020). Максимальний бал за одну відповідь – «2», отже, максимальна сума балів, яку може отримати респондент, становить «18». За рівномірним розподілом гіпотетично визначаються підрівні передсміслового рівня сформованості наративної компетентності: низький – 0-6 балів; середній – 7-12; високий – 13-18. Частотна статистика представлена в таблиці 1.

Таблиця 1. Частотний розподіл респондентів, що мають передсмісловий рівень сформованості наративної компетентності, за підрівнями

		Частота	Відсотки	Відсоток допустимих	Накопичений відсоток
Допустимо	низький	5	3,3	3,3	3,3
	середній	30	20,0	20,0	23,3
	високий	115	76,7	76,7	100,0
	Всього	150	100,0	100,0	

Отже, із 150 осіб низький підрівень передсмислового рівня сформованості наративної компетентності має 3,3 % (5 осіб); середній – 20 % (30 осіб). Передсмисловий рівень сформованості наративної компетентності відзначено в 23,3 % респондентів. У 76,7 % (115 осіб) респондентів рівень сформованості наративної компетентності необхідно встановити.

2. *Визначення респондентів, що мають смисловий рівень сформованості наративної компетентності.* Три перші підпункти завдання 7 (7а, 7б, 7с) спрямовані на визначення здатності до інтерпретації, тому для цих трьох підпунктів обраховано загальний бал, який є математичним очікуванням (середнім арифметичним) від рангів цих трьох відповідей на три обрані респондентами тексти. Таким чином, у цілому за означені три підпункти максимальний бал становить «2». Підраховується сума балів за відповіді на завдання 4, 5, 6, 7а, 7б, 7с, 10 за всіма трьома текстами разом (К.В. Гуцол, 2020). Отже, максимальна сума балів становить «30». За рівномірним розподілом гіпотетично визначаються підрівні смислового рівня сформованості наративної компетентності: низький – 0-10; середній – 10,01-20; високий – 20,01-30. Частотна статистика представлена в таблиці 2.

Таблиця 2. Частотний розподіл респондентів, що мають смисловий рівень сформованості наративної компетентності, за підрівнями

	Частота	Відсотки	Відсоток допустимих	Накопичений відсоток
Допустимо низький	14	12,2	12,2	12,2
середній	57	49,6	49,6	61,7
високий	44	38,3	38,3	100,0
Всього	115	100,0	100,0	

Отже, із 115 осіб низький підрівень смислового рівня сформованості наративної компетентності має 12,2 % (14 осіб); середній – 49,6 % (57 осіб). Отже, у 44 осіб необхідно встановити рівень сформованості їхньої наративної компетентності.

3. *Визначення респондентів, що мають метасмисловий рівень сформованості наративної компетентності.* Знайдено суму балів у 44

респондентів за відповіді на питання 7d, 8, 9, 11, 12, 13, 14 на всі три обрані респондентами тексти. Максимальна сума балів становить «42» (К.В. Гуцол, 2020). За рівномірним розподілом гіпотетично визначаються підрівні метасмислового рівня сформованості наративної компетентності: низький – 0-14; середній – 15-28; високий – 29-42. Частотна статистика представлена в таблиці 3.

Таблиця 3. Частотний розподіл респондентів, що мають метасмисловий рівень сформованості наративної компетентності, за підрівнями

		Частота	Відсотки	Відсоток допустимих	Накопичений відсоток
Допустимо	низький	10	22,7	22,7	22,7
	середній	16	36,4	36,4	59,1
	високий	18	40,9	40,9	100,0
	Всього	44	100,0	100,0	

Отже, метасмисловий рівень сформованості наративної компетентності встановлено у 22,7 % респондентів (34 особи).

Узагальнюючи отримані результати, представимо загальну статистику за рівнем сформованості наративної компетентності респондентів (див. таблицю 4).

Таблиця 4. Загальна статистика за рівнем сформованості наративної компетентності респондентів, визначеним способом підрахунку балів

		Частота	Відсотки	Відсоток допустимих	Накопичений відсоток
Допустимо	передсмисловий	35	23,3	23,3	23,3
	передсмисловий-смисловий	14	9,3	9,3	32,7
	смисловий	57	38,0	38,0	70,7
	смисловий-метасмисловий	10	6,7	6,7	77,3
	метасмисловий	34	22,7	22,7	100,0
Всього		150	100,0	100,0	

На заключному етапі експериментального дослідження для визначення рівнів сформованості наративної компетентності в респондентів було залучено групу з 15 експертів (К.В. Гуцол, 2020). Представимо загальну

статистику за рівнем сформованості наративної компетентності респондентів, встановленим шляхом експертизи (див. таблицю 5).

Таблиця 5. Загальна статистика за рівнем сформованості наративної компетентності респондентів, встановленим шляхом експертизи

		Частота	Відсотки	Відсоток допустимих	Накопичений відсоток
Допустимо	передсмисловий	30	20,0	20,0	20,0
	передсмисловий-смисловий	10	6,7	6,7	26,7
	смисловий	67	44,7	44,7	71,3
	смисловий-метасмисловий	4	2,7	2,7	74,0
	метасмисловий	39	26,0	26,0	100,0
	Всього	150	100,0	100,0	

З метою підтвердження надійності визначення рівнів наративної компетентності респондентів способом підрахунку балів, було обраховано зв'язок між цими рівнями та рівнями наративної компетентності, отриманими за результатами експертизи, результати якого представлено в таблиці 6.

Таблиця 6. Результати кореляційного аналізу рівнів наративної компетентності за ранговим коефіцієнтом Спірмена

		Рівень наративної компетентності	Експертиза НК
R ₀ Спірмена	Рівень наративної компетентності	Коефіцієнт кореляції Знач. (2-х стороння) N	,967** ,000 150
	експертиза_НК	Коефіцієнт кореляції Знач. (2-х стороння) N	,967** ,000 150

** Кореляція значима на рівні 0,01 (двостороння).

Отже, за результатами кореляційного аналізу встановлено зв'язок між рівнями наративної компетентності респондентів, отриманими способом підрахування балів, та відповідними рівнями за результатами експертної оцінки ($\rho_0 = 0,97$) на високому рівні значимості ($p \leq 0,001$).

Висновки

Валідність запропонованої діагностичної процедури як алгоритму визначення в особистості певного рівня сформованості наративної компетентності в залежності від результатів виконання нею запропонованих

завдань до текстів підтверджено кореляційними зв'язками з експертним оцінюванням. Отже, доведено, що розроблена методика є ефективним психолінгвістичним інструментарієм визначення рівнів сформованості наративної компетентності особистості.

Конфлікт інтересів

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

REFERENCES

- Baddeley, J., & Singer, J.A. (2007). Charting the life story's path: narrative identity across the life span. In J. Clandinin (Ed.). *Handbook of narrative research methods* (pp. 177–202). Thousand Oaks, CA: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781452226552.n7>.
- Bakhtin, M.M. (1975). *Voprosy literatury i estetiki: issledovaniya raznykh let*. [Questions of literature and aesthetics: studies of different years]. Moscow: Khudozhestvennaya literatura [in Russian].
- Brockmeier, J., & Carbaugh, D. (2001). Narrative and identity. In *Narrative and identity : studies in autobiography, self, and culture* (pp. 39–58). Amsterdam: John Benjamins.
- Chepeleva, N.V. (2017). Rozuminnya – Interpretatsiya – Tlumachennya [Understanding – Interpretation – Interpretation]. *Technologies of intellect development*, 2:6(17). <https://doi.org/10.31108> [in Ukrainian].
- Chepeleva, N.V., & Rudnytska, S.Yu. (2019). Diskursivnyye tekhnologii samoprojektiruyushcheysya lichnosti [Discursive Technologies of Self-Designing Personality]. *Psikholingvistika – Psycholinguistics*, 25(1), 363–383. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-25-1-363-383> [in Russian].
- Dmitriyeva, O.A. (2015). Problematika vydeleniya kompetentsiy v lingvistike [Problem of competencies identification in linguistics]. *Almanakh sovremennoy nauki i obrazovaniya–Almanac of modern science and education*, 5, 51–53 [in Russian].

- Eco, U. (1984). *Semiotics and the philosophy of language*. Bloomington : Indiana University Press.
- Habermas, T., & Bluck, S. (2000). Getting a life: The emergence of the life story in adolescence. *Psychological Bulletin*, *126*, 748–769. [https://doi.org/ 10.1037/0033-2909.126.5.748](https://doi.org/10.1037/0033-2909.126.5.748).
- Hutsol, K.V. (2020). *Naratyvna kompetentnist yak chynnyk samoproektuvannya osobystosti [Narrative competence as a factor of personality self-designing]. Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Kalmykova, L.O., & Novikova, G. P. (2018). Psykholinhvistychni fenomeny «znannya movy» i «znannya pro movu»: problemy spivvidnoshennya y funktsionuvannya v movlenni ditey [Psychologicistic Phenomena «Knowledge of the Language» and «Knowledge About Language»: Problems of Relationship and Functioning In Children's Speech]. *Psikholingvistika – Psycholinguistics*, *23*(1), 99–118. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1211606> [in Ukrainian].
- Kharchenko, N.V. (2019). *Psykholohiya rozvytku audiyuvannya u ditey starshoho doshkilnoho viku [Psychology of the development of listening in older preschool children] Doctor's thesis*. Pereiaslav [in Ukrainian].
- Konysheva, A.V. (2014). *Narrativnaya kompetentsiya kak neotyemlemaya chast professionalnoy kompetentsii perevodchika [Narrative competence as an integral part of the interpreter professional competence]. Innovatsionnyye obrazovatelnyye tekhnologii– Innovative educational technologies*, *4*(40), 12–17 Retrieved from http://media.miu.by/files/store/items/iot/40/iot_4_2014_2.pdf [in Russian].
- Lee, N., Piers, W., & Matthew, S.(2019). Narrative identity: from the inside out. *Counselling Psychology Quarterly*,*32*:3–4, 488–501. <https://doi.org/10.1080/09515070.2019.1624506>.
- McLean, K. C., Syed, M., Pasupathi, M., Adler, J. M., Dunlop, W. L., Drustrup, et al. (2020). The empirical structure of narrative identity: The initial Big Three. *Journal of Personality and Social Psychology*, *119*(4), 920–944. <https://doi.org/10.1037/pspp0000247>.

Ochs, E., & Capps, L. (2001). *Living Narrative*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Reese, E., Haden, C.A., Baker-Ward, L., Bauer, P., Fivush, R. & Ornstein, P. A. (2011). Coherence of Personal Narratives Across the Lifespan: A Multidimensional Model and Coding Method. *Journal of Cognition and Development, 12:4*, 424–462. <https://doi.org/10.1080/15248372.2011.587854>.

Smulson, M.L. (2003). *Psykholojiya rozvytku intelektu : monohrafiya* [Psychology of intellect development: a monograph]. Kyiv: Nora-Druk [in Ukrainian].

Ulatowska, H. K., Reyes, B., Santos, T. O., Garst, D., Vernon, J., & McArthur, J. (2013). Personal Narratives in Aphasia: understanding Narrative Competence. *Topics in Stroke Rehabilitation, 20(1)*, 36–43. <https://doi.org/10.1310/tsr2001-36>.

Zasekina, L. V. (2016). Naratyvna kompetentnist likarya na peretynidoslidzhen psykholinhvistyky i naratyvnoyi medytsyny [Doctor's narrative competence from the perspective of psycholinguistics and narrative medicine]. *Psikholingvistika – Psycholinguistics, 19 (1)*, 47–61. Retrieved from <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/issue/download/14/19-1-2016-pdf> [in Ukrainian].

Korniyaka, O. (2018). Komunikatyvni chynnyky profesiynoho samozdiysnennya vykladacha vyshchoyi shkoly [The Communicative Determinants of Professional Self-Fulfilment of University Lecturers]. *Psikholingvistika – Psycholinguistics, 23(1)*, 139–159. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1211179> [in Ukrainian].